

Ο ΜΑΓΕΡ

ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ἰ ὠραῖες ἰδέες γιὰ τὴν πραγματοποίηση σκοπῶν ποὺ ἀποβλέπουν στὴν κοινωνικὴ ἀνάπτυξη καὶ μόρφωση μιᾶς πολιτείας, βλασταίνουν, φυσικά, καὶ ἐφαρμόζονται στὰ Κράτη ποὺ εἶνε συγκροτημένα πιά καὶ βρίσκονται σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ ἡσυχία καὶ τάξη. Τότε, βέβαια, μποροῦν αὐτὰ νὰ σκεφθοῦν γιὰ τὰ ἔργα τῆς κοινωνικῆς προόδου καὶ νὰ βάλουν μπροστὰ καὶ κάθε μέσο ποὺ θὰ ἦταν ἱκανὸ νὰ συντελέσῃ στὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ.

Ἔτσι καὶ γιὰ τὴν ἴδρυσή ἐνὸς σχολειοῦ ἢ μιᾶς βιβλιοθήκης χρειάζεται ἡ κοινωνία ἐκεῖνη νὰ βρισκεται σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ ἡσυχία, ποὺ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχία καὶ τὴν ὁμαλὴ λειτουργία σ' αὐτὰ τὰ κοινωνικὰ καὶ ἀγαθοεργὰ ἰδρύματα. Ὅλα τὰ πολιτισμένα Κράτη πρῶτα ἀποκαταστάθηκαν σὲ εὐνομούμενες πολιτείες καὶ ἔπειτα φροντίσανε νὰ ἰδρῦσουν τὰ πνευματικὰ τους κέντρα.

Καὶ ἡ Ἑλλάδα, ὅταν ὑποδουλώθηκε ἀπὸ τὸν πιὸ ἀπολίτιστο καὶ ὀπισθοδρομικὸ λαὸ τῆς γῆς, δὲν μπόρεσε νὰ διατηρήσῃ κανένα τέτοιο κέντρο, καὶ τὰ κρυφὰ σχολεῖα τῶν δούλων βρῆκαν στέγη κάτω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ τῆς θρησκείας των καὶ οἱ βιβλιοθηκῆς ἐκρύφτηκαν μέσα στὰ μοναστήρια.

Ἡ ἴδρυσή λοιπὸν μιᾶς ἑλληνικῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ἦταν, βέβαια, φυσικὸ νὰ γίνῃ ὅταν ἤθελε φτερουγίσῃ ἡ ἐλευθερία στὴ σκλαβωμένη κλασσικὴ γῆ καὶ τὰ σκορπισμένα πνευματικὰ ἀριστουργήματα νὰ συγκεντρωθοῦν στὴν πατρίδα τους, ὅταν τὸ δροσάτο ἀέρι τοῦ ποιητῆ θὰ φυ-

σοῦσε σὸ στανρό. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ πρώτη σκέψη γιὰ τὴ σύσταση μιᾶς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης στὴν Ἑλλάδα φαίνεται ἐπίσημα πῶς γίνεται, ἀμέσως μὲ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ Κράτους, ἀπὸ τὸ μεγάλο Καποδίστρια, καί, ἐνωμένη μὲ τὸ Μουσεῖο, βρῖσκει ἄσυλο στὴν Αἴγινα, σὸ ἐκεῖ Ὁρφανοτροφεῖο, καὶ ἔπειτα, ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Κυβερνήτη, ἔρχεται στὴν Ἀθήνα τὸ 1834.

Καὶ ὅμως ἂν ἡ ἴδρυση αὐτῆς ἐπραγματοποιήθηκε τὸ 1828 ἀπὸ τὸ σοφὸ διπλωμάτη, πὺν ἦρθε νὰ διευθύνῃ τίς τύχες τῆς μικρῆς ἐλεύθερης τώρα ἑλληνικῆς γωνιάς, ἡ τιμὴ γιὰ τὴν πρώτη σκέψη τοῦ σχηματισμοῦ μιᾶς Ἑθνικῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ γὰ τὴν πρώτη ἐνέργεια ἀνήκει ὀλόκληρη σ' ἓνα ἄλλο γενναῖο καὶ ἀνήσυχο πνεῦμα, πὺν τὸ σκέφθηκε μέσα στοὺς καπνοὺς καὶ στὰ αἵματα τοῦ ἀγῶνα τοῦ 1824.

Στὴ μικρὴ πόλη τῆς λιμνοθάλασσης, τὸ κοσμοδόξαστο Μεσολόγγι, πὺν ἐσυγκέντρωσε σὸ διάστημα τῆς ἐπανάστασης τίς μεγαλύτερες ψυχῆς καὶ τίς φωτεινότερες διάνοιες πὺν ἀγωνίζονταν τὸν ἅγιον ἀγῶνα, ὁ Ἰ. Μάγερ, ὁ φιλέλληνας γιατρὸς τῆς Ζυρίχης, γράφει καὶ τυπώνει τὴν περίφημη ἑλληνικὴ ἐφημερίδα «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ» πὺν ἐξυπηρετοῦν τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση. Στίς στήλες αὐτές, ὅπου μαζί μὲ τίς εἰδήσεις ἀπὸ τὰ διάφορα ἑλληνικὰ στρατόπεδα εἶδαν φῶς καὶ τὰ ὠραιότερα ἄρθρα πὺν ἔδιναν θάρρος καὶ ἐλπίδες στοὺς Ἕλληνας, πὺν τοὺς ἐξώρκιζαν καὶ τοὺς ἐσύσταιναν ὁμόνοια καὶ ἔγκαρτέρηση, ρίχνεται καὶ ἡ πρώτη σκέψη γιὰ τὴν ἴδρυση Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης.

Στὰ φύλλα τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1824 μέσα στίς εἰδήσεις ἀπὸ τὰ στρατόπεδα τῆς Ἀκαρνανίας, περὶ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου στὴ Ρόδο, καὶ γιὰ τὴ λαμπρὴ νίκη τοῦ Σαχτούρη σὸ στενὸ τῆς Σάμου, βρῖσκει καιρὸ ἡ γεμάτη ἐλπίδες καὶ ἐνθουσιασμό ψυχὴ τοῦ Μάγερ νὰ γράψῃ σὲ ἰσόπερα φύλλα «Σκέψεις περὶ σχηματισμοῦ Ἑθνικῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης καὶ φιλολογίας»:

«Δὲν πρέπει ποσῶς ὁ κατὰ τῶν τυράννων πόλεμος νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἕλληνας τὰ παλαιὰ τῆς παιδείας φῶτα, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας

πρέπει νὰ λάβωσιν ὕλην ἀπὸ τοῦτον τὸν πόλεμον διὰ νέας φῶδας καὶ ἐπεισόδια...».

Καὶ ἐπισκοπῶντας τὶς ὠραιότητες τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας παραβάλλοντάς τὴν μὲ τὴ ρωμαϊκῆ, συμπεραίνει ὅτι τὰ ἀριστουργήματα, ποῦ ἔδωκε τὸ ἑλληνικὸ, πνεῦμα πρέπει νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ νὰ φυλαχθοῦν.

«Μ' ὄλην τὴν σκληρὰν δουλειαν—ἐξακολουθεῖ τὸ ἄρθρο του—εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέπεσαν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, μ' ὄλον ὅτι δὲ καὶ τὸ Ἄλκορὰν ἐζήτησε νὰ καταστρεψῇ ἔτι περισσότερον τῶν τοσοῦτων ὠραιότητων τὰ λείψανα, πάντοτε ὅμως εὐρίσκονται ἀκόμη πρωτότυπα καὶ ἐλεύθερά τινα σημεῖα εἰς ἐπωφελεῖς καὶ κεντητικὰς θέσεις.

«Διὰ νὰ ἀνανεώσωμεν δὲ αὐτὰς τὰς ὠραιότητας δὲν πρέπει νὰ συστήσωμεν βιβλιοθήκας καὶ νὰ σπουδάσωμεν τὴν φιλολογίαν μας;»

Καὶ τελειώνει μὲ τὰ ἀκόλουθα:

«Διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ πάλιν ὅλας ἐκείνας τὰς ὠραιότητας, εἶναι ἀνάγκη νὰ συστηθῇ Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη. Εἰς διαφόρους ἐπιστολάς μας, τὰς ὁποίας ἐστείλαμεν εἰς Εὐρώπην πρὸς πολλὰ σημαντικώτατα ὑποκείμενα, ἐφανερῶσαμεν αὐτὸ τὸ σκεδιδίον μας τὸ ὁποῖον καὶ ἐστάθη δεκτόν. Προσκαλοῦνται ἐπομένως πάντες οἱ ἀγαπῶντες τὴν πηγὴν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν σύστασιν ταύτης τῆς Βιβλιοθήκης, ἐξ ἧς ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσιν ἀνανεωθῆ τῶν παρεληλυθότων αἰώνων αἱ ὠραιότητες, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀφεθῆ εἰς τοὺς χειμάρρους τῶν κοινῶν ταραγμῶν.

«Τὰ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν σταλθησόμενα βιβλία θέλουσιν εἶσθαι ἐγγεγραμμένα εἰς τῆς Βιβλιοθήκης τὸν κατάλογον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ εὐεργέτου καὶ εἰς κάθε τρεῖς μῆνας θέλουσιν ἀναγινώσκει οἱ τοιοῦτοι εἰς τὰς ἐφημερίδας τὴν ἀφίξιν τῶν πολυτίμων δώρων τῶν. Ὅσον δὲ περὶ τῆς στάσεως τῶν παρακαλοῦμεν νὰ τὰ διευθύνωσι μὲ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν: Πρὸς τὸν συντάκτην τῶν «Ἑλληνικῶν Χρονικῶν» I. I. Μάγερ, εἰς Μεσολόγγιον.»

Ἄν εἰς τὴν παράκλησίν του αὐτὴ ἔλαβε ἀπάντησιν καὶ ποῖοι ἦσαν οἱ πρῶτοι δωρηταὶ τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης στὴν Ἑλλάδα δὲν ἐπρόφθασε νὰ μᾶς τὸ πῆ ὁ Ἑλβετὸς φιλέλληνας, γιατί στὶς 10 τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1826, στὴν ἀθάνατη ἐκείνη ἔξοδο, ἔπεφτε νεκρὸς καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἀγαρηνὸ βόλι.

Ὅπως καὶ ἂν εἶναι ὅμως μποροῦμε νὰ λογαριάσωμε ὅτι ἑκατὸ χρόνια σωστὰ κλείνουν ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ ἐρρίχτηκε ἡ πρώτη ἰδέα καὶ ἔγεινε ἡ πρώτη ἐνέργεια γιὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδας.